

Nebil Vany
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

Edebiyat DÜNYASI

EDEBİYAT
SANAT
FİKİR
AKTUALİTE

Abdi KAYALI

Fahir ONGER

Hasan SİMSEK

Sabih SENDİL

Halim YAĞCIOĞLU

Ahmet Ceyhan UĞRAŞ

Suat TAŞER

Lütfü ÖZKÖK

Mahmut KURU

Oğuz Kâzım ATOK

Ümit Y. OĞUZCAN

Mehmet DELİGÖNÜL

İbrahim Zeki BURDURLU

Arif Hikmet PAR

Aptullah R. ERGÜVEN

Zeynel İLHAN

Sabahattin HÜSNÜ

Necati E. KÂHYAOĞLU

Feridun BUYURMAN

Ömer E. CANSEVER

A. Daniş BENLİOĞLU

Adnan BULAK

Celâl KEYVALI

Mehmet C. ERTEKİN

Numan Hüseyin ÖZDEMİR

Nevzat ÜSTÜN

M. Esat TOZKOPARAN

İbrahim TEKELİOĞLU

Ali Rıza ÖKSÜZ

SAYI: 6

15 HAZİRAN 1948

FİYATI 25 Krş.

Mucidin icatları

A. Fraccaroli'den
Çeviren: Abdi KAYALI.

Gece yarısı telefonumun zili çaldı. Uyandım. Mikrofonu elime aldım.

— Kimsiniz?
— Sen misin?
— Benim... Ya sen kimsin?
— Acayip... Tanıyamadın mı? Benim canım.

— Kimsin yani?
— Bizzat ben. Kaç tane benim gibi varki?
— Amma lâf anlamaz şeysin Yahü, İşte o «ben» kimdir senden onu soruyoruz?..

— Kuzum, yalnız benimkiler mi göze batıyor? Sende «benim benim» deyip duruyorsun ya..

— Ben, benim diyorum, çünkü kendimin kim olduğunu biliyorum. Fakat sen kimsin?

— Ben dostunuz Lambraski.
— Hayır ola! Vaktini mi şaşır-dın? Nen varki beni böyle gecenin geç vaktinde sıcak yatağımdan kaldırıyorsun?

— Uyuyor muydun?
— Hayır.. Paralar üzerinde incelemeler yapıyordum. Nen var? Hastamısın? Yangın mı var?

— Hayır.. Ahbablık buya.. Sana bir havadis vermek için rahatsız ettim.

— Amma ne kadarda nazıkmış-sın?.. Havadisın bu kadar mühim mi?

— Bir icat. Benim mucit olduğumu ötedenberi bilirsin.

— Evet, evet fazlalasile..

— Bir şey icat ettim. Ah! bil-sen, bir şey icat ettim ki.. akıllara hayret.. Bu buluşum dünyanın altını üstüne getirecek.

— Demek, icadın pek küçümse-necek kadar değil.

— Yapacağım inkilap, bambaş-ka, ümitlerin fevkinde birşey. Ak-lıma ilk sen geldin. Kendi kendime: Arkadaşımdır. Beni sever. Bu-luşumdan şüphesiz pek memnun ol-ur! dedim.

— Nazık bir düşünce. Diyece-ğin başka bir şey var mı?

— Şey.. sana icadımı anlatmak, izah etmek istiyorum. Bir düşün bu ne olsa beğenirsin?

— Abdallık ediyorsun. Telefonu kapıyorsun.

— Olur şey değilsin doğrusul. Ben sana her zamanki gibi lâzım

gelen hürmeti göstereyim, mühim bir haberi ilk olarak sana iletmek için, seni gece yarısı sıcak yata-ğından kaldırayımda, sen bana bu şekilde muamele et. Bunu doğru-su havsalam almıyor!

— Telefonu derhal kapadım.

— Sabahleyin gözümü açar açmaz, Lambraskiyi karşımda gördüm.

— Şöyle buyuramaz mısın? Der-din nedir bakalım?

— Gece bahsettiğim icadımı an-latmak.

— Kuzum sana zahmet, lutfen şu masanın üstündeki tabancayı bana alabilir misin?

— Almam, zira tabanca ile şa-ka olmaz.

— Lâf. Şaka etmiyorum. Seni öldüreceğim.

— Hele dur önce şunu bir anla-tayım.. Sen bilirsin ki ben..

— Evet, sen mucidin ta, kendi-sisin. Garip değil mi? Herşey bu-lup icat eden senin gibi mühim bir şahsiyet, insanları rahatsız etme-menin bir usulünü henüz bulama-dı.

— Yoksa rahatsız mı ediyorum? İcadımı anlatınca memnun kalaca-ğında eminim. Bu güne kadar yollarda tabanvayla gitme betbah-lığının en demek olduğunu bilir mi-sin?

— O beni alakadar etmez. Fakat senin ne büyük bir can sıkıcı oldu-ğunu, bal gibi biliyorum.

— Yaya giden zavallılar bu güne kadar, hep yaya yürümeğe mah-kûm idiler.

— Nede harikulâde bir buluş..

— Hayır, hayır, bu bir buluş de-ğil. Bu herkesce bilinen bir haki-kattır. Ne yazık ki bunu ilk olarak düşünmek, bana nasip oldu.

— Cesaretin varsa devam et..

— Müsade et anlatayım. İcadım sayesinde kaldırımların ayakları-mızın altında yürüdüğünü, hatta koşup gittiğini göreceğimiz günler uzak değildir.

— Saçmalarını hayretle dinlediği-mi görünce memnuniyetinden bir mizi görünce memnuniyetinden bir an durakladı, sonra sözlerine ke-mâli safaiyet ve ciddiyetle devam etti.

— Diyeceklerime lutfen iyi ku-

lak ver. Kaldırımları yürütmek için hususi bir sistem buldum. Hoşuna gitti mi?

— Devam et.

— Yolu kaldırımın üzerine çı-kınca, bir adım bile atmak zahme-tiñde bulunmaksızın, kaldırımlar kendiliğinden, yolunun istediği istediği istikamete doğru, hareket edecek. Ne dersin? Mühim bir icat değil mi? Sana bunları anlatma-dan önce bir çok tecrübeler geç-tim, ve gayet iyi neticeler elde et-tim. İş artık muhtelif süratlerle gidecek üç tip kaldırım yapıtırma-ğa kaldı. Birinci tip, yavaş giden kaldırımlar: İhtiyarlara, karnı ge-niş tenbel yolcularla kaldırım mü-hendislerine mahsus. Nasıl?

— Devam et canım.

— Fakat bu işde umumu düşün-mek lazım. Beş parmağın beşide

(Devamı 14 üncü sayfada)

Hikâyecilik ve Türk hikâyeciliği üzerine notlar

V

Yazan: Fahir ÖNGER

BU GÜNKÜ hikâyemizin k'şi olarak başladığı nokta sanırım ki Sadri Ertem'dir. Filhakika bu yazıcının imzasından önce belli bir düşüncenin sonucu olarak REALIST vasıflı hikâyeye raslamak biraz güçtür. Meselenin böyle olup olmamasının sonucu olarak REALIST vasıflı hikâyeye raslamak zın bu bölümünde Sadri'nin fikirlerine kuş bakışı bir göz atalım.

İLK BAKIŞTA Sadri Ertem halkçı bir muharrir olarak görünür. Ve eserleri incelendikçe bu va-sıf bütün açıklığı ve ehemmiyetiyle meydana çıkar.

HALKÇI ve memleketçi edebiyat dâvaları türlü hallerde ele alınmış ve çeşitli yazarlar çeşitli so-nuçlara ulaşmışlardır. Bu arada «Köye Doğru» işa etleri verilmiş, köylüye yardım etmek çareleri ara-nmıştır. Bir edebiyat ve sanat adamı için kifayetsiz olduğu açıkça biline nbu çalışmaların yer'ne Sadri Ertem'in TEZ halinde halkçılığı daha şümüllü ve gururlu bir iş planı vermektedir.

ŞÜPHEŞİZ o da bu HALK TEZİ'ne doğru yürürken cemiyetçi sanat anlayışından hareket ed-yor: BU GÜNÜN EDEBİYATI CEMİYET EDEBİYATI OLMALIDIR. AŞK VE ALÂKA MEKTUP-LARINI SEVDİKLERİNİZE YAZIP GÖNDEREBİLİRSİNİZ. MATBAA MÜREKKEBİNE MAKİ-NEYE YAZIKTIR. Sadri bu anlayışında yalnız olmadığını fark ederek GENÇ NESİL edebiyatı için şü sözleri söyleyecek kadar hassasiyet göstermiştir: KALİTEYİ KAYBETMEDEN ARİSTOKRASİ-DEN HALKA DOĞRU BİR YÜKSELİŞ VAR..

HENÜZ şu günlerde dahi «Halka inmek» tabirinin kullandığını düşüncecek olursak «Halka Yükseliş»ten bahseden bu memleket çocuğunun dikkat ve itinasını takdirle karşılamak lâzım geldiğini anlarız..

Halkçı tez muharriri dâva edebiyatına doğru zaruretle çekecektir. Her kıymetli şey yarılaşında ken-di taklidini ve sahtesini bulmakta gecikmez. Dâva edebiyatı da aynı isim altında türlü soytarlıkları yanbaşında bulmuştur. Sadri şöyle diyor: DAVA EDEBİYATI PALAVRADAN, GÜNDELİK POLİ-TİKA NİMETLERİNE GÖRE DÜMEN TUTMAKTAN UZAK KALDIKÇA TESİRLİ, İTİBARLI OLACAKTIR. DAVA EDEBİYATI VELİ'LİK PAYESİNE ERMİŞ BİR EDEBİYATTIR. BU EDE-BİYATIN SAHTESİ, SAHTELERİN EN KÖTÜSÜDÜR.. SAHTE VELİ GÜLÜNC BİR ŞEYDİR..

BİR GÜN gel'p te Sadri hakkında yazılmış bir CURNALI okuduğum vakit, ona hayatında değil, öldükten sonra arkasından üryanlerin ne maksat takip ettiklerini ve hangi menfaatlere çalıştıklarını yukarıki satırların ışığı altında kolaylıkla teşhis edebildim. Curnalı'nın sözlerini aynen naklediyorum: (Vatilye bir Sadri Ertem vardı. Bu zat Bab'âlîde bilmem kaçınıcı sınıf bir muharrirken Ankaraya gitti. Birdenbire yazdığı eserler şöret kazandı. İçişleri Bakanlığına girdi. Hattâ Türkiye'nin en yüksek polis müessesesi olan Polis Enstitüsüne propaganda hocası oldu. Emniyete verdiği raporlar bir-cok vatandaşlar hakkında takibata sebep oldu. Nihayet milletvekili seçildi.) Mevzuumuzun polemiklere dökülmeğe tahammülü yoktur. Onun için halkçı fikirleri eserlerine aksettiren bu değerli edebiyat-çımız aleyhindeki sözleri bir not olarak buraya koyduk. İçinde halk ve insan sevgisi taşıyan ve onların varlığından bir sanat yaratmaya çalışan her aydın sanatçımız aynı ithamlar ve curnal hadiseleriyle karşılaşmıştır. Yukarıki not'un konumuzla ilgisi buradadır.

SADRI ERTEM konuşuyor: Halk için sanat demek, meseleleri halk için ve halkın dâvası bakımından mütalea etmek demektir.. Bizde halkçı edebiyatı, halkı eğlendirmek, yani onun basit hislerini tahrik etmek ve mevzuu basitleştirmek mânasına alınmaktadır.. Halk için tabahatte basitlik diye bir şey mevzuubahsölmüştür, halk yılları için başka bir hendese icat edilmiş bulunmadığı gibi halk için edebiyatta da müdîl meseleler ortadan kalkmış değil-dir.. Bence halkçı sanat halka hocalık edecek sanat değildir. Bu işi yapmak vülgarizatörün vazifesidir. Bence halkçı sanat halka bir şeyler öğreten de-ğil, halkı yaratıcı, beşeri, sanatın ham maddesi yapan sanattır.

MODERN edebiyatımızda şimdiki kadar bunlardan daha ileri b'r söz söylenmiş değildir. Bu iti-barla yeni Türk hikâyeciliğinin ana vasıflarını bu bu fikir kadrosu içinde aramak, bugün çok geniş bir gelişme zemininde yürüyen hikâyecilerimizi de bu vasıflar etrafında toplamak zorundayız.

BAŞKA yollardan yürüyen diğer birçok yazarlarımızı da sırf aynı zamanın adamları oldukları için bu gruba katmaya çalışmak bence imkânsızdır. Onlardan da böyle açık ve aydınlık bir şekilde izah edilmiş müsbet bir dünya görüşünün eserlerine istrak ettirilmesini aramak mecburiyetindeyiz.

GÖRÜLÜYOR Kİ geçen yüzyülda Avrupa hikâyeciliğine temel olan ESPRİ'nin tesekkülü gibi, modern Türk hikâyeciliğine de yeni bir dünya görüşü zemin hazırlanmaktadır. İçinde birçok hikâve kitaplarının da bulunduğu y'emi cilde yakın matbu külliyyatı ile Sadri Ertem bu müsbet anlayışın bir mübessiri ve modern edebiyatımızın da önemli bir simasıdır.

YAZIMIN bu paragrafına ekleyeceğim son kelimeler şunlar olabilir: SADRI ERTEM'DEN İTİBAREN, KAFASINI VE KALBİNİ MEMLEKETE, HALKA VE İNSANA ÇEVİRMİŞ MÜS-BET BİR EDEBİYAT VE YENİ BİR TÜRK HİKÂYECİLİĞİ VARDIR.

Edebiyat DÜNYASI *
EDEBİYAT
SARAT
EKİNGİ
AKTUALİTE

HER AYIN 15 inde

İstanbulda Çıkar

Sahibi ve Yazı İşlerini
fiilen idare eden
Mebrut AKUZUN

Sekreter :
Sabahattin HÜSNÜ

Adres :
Posta Kutusu : 445

İstanbul

Not: Her türlü müracaat

sekreter adına yapılmalıdır.

ABONE

Yıllığı : 250 Krş.

Altı aylığı : 150 "

Sayı : 6

Basıldığı yer ÜLKÜ BASIMEVİ

John Steinbeck

Yazan: Sabih ŞENDİL

Modern Amerikan edebiyatının en meşhur romancısı John Steinbeck, 27 Şubat 1900 yılında Kaliforniya'nın Salinas şehrinde doğmuştur.

Babası John Ernest Steinbeck küçük bir memur, annesi Olive Steinbeck ise bir ilkokul öğretmeni idi.

Steinbeck tabii ki muhtelif faslılarla yapılmıştır. Geçinme için çalışmak mecburiyetindeydi. Bu yüzden gazetecilikten, duvarcıktan tutun da ameleliğe kadar her işi yapmaktan çekinmedi.

Üniversiteye girdiği zaman roman yazmak kararını vermişti.

İnsanları tanımak ve onların hayatına karışabilmek kayesile bir çok geziler yaptı, yabancı memleketlere gitti. Böylece eserlerinin şahısları olacak insanların yaşayışını tam manasile öğrendi. Sonra yine Kaliforniya'ya döndü. Kaliforniya'da durmadan yazıyor, fakat hiç bir alaka görmüyordu. İlk üç kitabı kendisine hiç bir kazanç sağlamadığı için uzun zaman pek fakir olarak yaşadı. Steinbeck'in ümidi kırılmıştı, fakat karısı ona devam etmesi için yalvarıyordu.

1934 te Salinas'ta marul işçilerini büyük bir grevi oldu. Steinbeck bu grevden ilham alarak «Sonu Belirsiz Savaş» (In Dubious Battle) romanını yazdı ve büyük bir başarı kazandı. Artık John Steinbeck modern Amerikan edebiyatının en ileri romancısı olmuştur.

Bundan sonra «Farelere ve İnsanlara Dair» (Of Mice And Men) adlı yeni bir roman yazdı. Bu roman piyese çevrilerek uzun zaman oynandı.

Artık mütemadiyen yazıyordu. 1939 yılında neşrettiği «Gazap Üzümleri» (Grapes Of Wrath) romanı edebiyat âleminde bir bomba gibi patladı ve Pulitzer mükâfatını kazandı. Yirminci asrın en mükemmel Amerikan romanı ünvanını alan «Gazap Üzümleri» bir çok Garp dillerine çevrilmiştir.

Son zamanlarda Remzi Kitabevi bu eşsiz eseri 2 cilt halinde negrederek dilimize kazandırmıştır. Steinbeck bu eserinde Kaliforniyadaki meyve ve sebze bahçelerinde çalışan amelinin hayatını anlatır.

O, sanatile hayatını sentez yaparak, realiteyi aksettirmesini çok iyi bilen bir san'atkardır. Gerek hikâyelerinde, gerek romanlarında gündelik hayatlarını yaşayan basit insanları buluyoruz.

O, realisttir. Reel hayatı olduğu gibi vermeğe çalışır, eserlerinde derin bir samimiyet vardır. Onun eserlerinde her çeşit insanlara raslıyabiliyoruz. Ameleler, sarhoşlar, kumarbazlar, orospular, toprakta karınca gibi çalışanlar Steinbeck'in kâbramanlarıdır.

Naziler Steinbeck'i yahudilikle itham etmişlerdir, fakat kendisinde yahudi kanı yoktur. Amerikada'ki çiftçiler birliği de kendisine komünist demişlerdir. Fakat o, asla komünist de-

BEYAZ VE SİYAH

SOLUK alıp vermek gibi sade
Öyle sessizce, yürekten
Bir türkü söyleriz her gün
Karım çocuğum ve ben.

Gözüme geldikçe ferahladığımız
Gök yüzü geniş ve mavi,
Çiçekten bir cadır germiş üstümüze
MAYIS...

Günümüz, kaderimiz müsavi
Yarısı beyaz yarısı siyah
Uzunca bir ip gibi
Farkına varmadan boyuna sararız;

Bir ucunda gece, bir ucunda sabah...
Hasan ŞİMŞEK

Şil, sadece realiteyi aksettirmeğe çalışan bir romancıdır.

John Steinbeck'in Türkçemize çevrilen eserleri şunlardır:

1 — Farelere ve İnsanlara Dair: (Of mice and men). Çeviren: Necmi Sarıoğlu. Milli Eğitim Bakanlığı yayını. Fiati: 125 kuruş.

2 — Aysız geceler (The moon is Down). Çeviren: Asım Çalıkoğlu, Hilmi Kitabevi yayını. Fiati: 100 kuruş.

İkinci Dünya harbinde Almanların Norveç'i işgalini anlatan bu eser, «Ay battı» adıyla L. Yolaç tarafından da ayrıca dilimize çevrilmiştir. Ar yayını. Fiati: 125 kuruş.

3 — Kenar Mahalle (Tortilla Flat). Çeviren: Vahdet Gültekin. Sinemagazın yayını. Fiati: 50 kuruş.

4 — Sardalya sokağı (Cannery Row). Çeviren: Behice Boran. Batı yayını. Fiati: 125 kuruş.

5 — Gazap üzümleri (Grapes of Wrath). Çeviren: Rasim Güran, Remzi Kitabevi yayını. II cilt: 500 kuruş.

Steinbeck'in bazı hikâyelerinin de dilimize çevrildiğini görmekteyiz. Denizli Haikemi dergisi İNANÇ'ta «Büyük Vadi» (The long valley) adlı hikâye kitabından alınan ve İhsan Şenel tarafından çevrilen «Beyaz Bildürün» adlı uzun bir hikâyesini okuduk. (Sayı: 102 - 106).

Yücel dergisinde (Sayı: 123) A. Öz tarafından çevrilen «Kanun bekçisi», Tuna Baltacıoğlu'nun çıkardığı Kısa hikâye cep kitapları (Sayı: 5) nda da «Kahvaltı» adlı bir hikâyesi neşredilmiştir.

Steinbeck'in şahsında XX. yüzyıl dünya Edebiyatının eşsiz romancılarından birini selâmlamakla bahtiyarız.

Sanat ve sanatçının hürriyeti etrafında

Ahmet Ceyhan UĞRAS

Son asrın büyük bir şairi olan Paul Valery yaratmayı «nizamsızlıktan nizama geçiş» olarak görüyor. Gerçekten sanatkar, kişiliği diğer insanlarla beraber bulunduğu toplum için zâhiren bir birliği olduğu halde esasta nekadâr aykırı taraflar ortaya koyar. Bu ortaya koyduğu şeyler diğer birbirlerinden az çok nüansla farklı kişilerden anayarı bir kutun-ta vasadîri hakkında bizi ikna ederek toplum san'at-kâra kendiliğinden bir hürmet duyar. Bu süphe-siz bir hikâvesiye, bir ressam veya aktöre karşı birbirinden farklı olamaz. Zirâ san'at topyekûn insan zekâsının psikolojik buhranlar arasından dışa acılması neticesidir. Sanatsız memleketlerin evrim dünyada ilerleyecekleri asla tasavvuru kabil bir husus değildir. İsmi hatırlamadığım bir müfettişin «Ben bir cemiyetin ileri vava çeri mi olduğumu halkın mesut - müreffeh mi, behbeht veva fakir mi olduğunu realist sairlerinden öğrenirim». Gibilerden konuşması artık anlaşılması ve inanılması zarurî olan bir gerçekçektir.

Bu önküli süir cereyanlarını bir düşünseniz sairlerin coğunun memleketimizdeki iktisadi krizlerin halk kitleleri üzerindeki etkisini samimiyetle öğrenim ederken göreceksiniz. Şu halde bu gün san'atçının mevkii onu bu önküli toplum içinde sorumlu tuttuğu için de en az bir Millet Vekili kadar dokunulmazlığı olmalıdır diye düşünmek çok şey istemek manasını taşımaz.

Aklı selim böyle düşünürken son günlerde Buğday oyunlarını kapatmaya bilmem ne dalaverelelerini ortaya çıkarmamaya çalışarak lenen Atatürk'ün «yararı tehlik tedavinin başlangıcıdır» zihniyetine avrısık giden zihniyetin sanatkâra da su - busekilde dalastığı görülmeye başladı. Değil sivasî ve san'at terbiyesi hatta şahsî terbiyesi olmayan bir adam İstanbul Şehir Tiyatrosunda ortaya fırlayarak sahne sanatkârlarına ağza alınmayacak hakaretler ediyor. Sebep malûm. O kadar acık oynamıyormuş ki karısından utanmış. İnsanın gülesi gelivor, küfür etmeve utanmamış, af buyurun - burayı bilmem nereve çevirdiniz demeye utanmamış bir adam ne bileyim bir öntüme şahnesinden teeddüb etmiş.

Ankarada Oktay Rifatın Kadınlar Arasında oyunu da birkaç üniversite öğrencisininin M.E. Bakanına yaptıkları şahsî müracaata binaen sahnedan kaldırılmış. Büttün bunlardan beri şairi âzâm Millet Vekillerinden zemîn ve zamana göre siyasi akide tanzim etmekle istihar etmiş bay Y.Z. Ortaçta Dr.M. Kaflanın da dediği gibi «Serbest vezin bize N. Hikmet kanalından Rusyadan geldi; Binaanaleyh serbest vezinle yazarlar filânında demeye getirmiş.

Görülüyor ki y'ne büttün bunlar kendilerine «geri adam, dendiçi zaman küllere binenlerden gelivor. Fakat bir tarafta-rün çeçtiğe kuvvetlenen, gün çeçtiğe clavları mevdana koyan büttün sebepleri incele-yen Millet ve ileri insan ahlâkı var ki: bu ahlâk ille dediğini kabul ettirmeye çalışan zihniyeti susturacaktır.

ÜÇ ARKADAŞ

BİZ Küçük adamlar
Biz kalbi büyük adamlar
Darlık içinde hayatından memnun
Biz vatan yapmışız gönlümüzü
İyimser duygulara
Biz küçük gemiler
Büyük seferlere yelken açan

★

Ayda-yılda bir olsa da
Bir masa başında toplanabiliriz
Biz kaygulardan sıyrılmış
Kaygular içinde
Dertlerimizi bir dilim eklemek gibi
Paylaşabiliriz.

★

O üzgün bakışlı
Dostumuz Ömer Hatiboğlu'dur
Yanmış yıkılmıştır o vefasızdan yana
Hâli perişan-ı destandır anlıyana.

★

Biz küçük adamlar
Biz kalbi büyük adamlar
Hovardalık mı dedin civanım
Bizden yana
Fıstık ısmarhyabiliriz garsona

★

Ankara'nın dağları çatal çatal
Bulutlar bir kadın kadar cömert
Gölge verebilir insana
O karanlığı yudumlayan
O dertler içindeki
Hikâyeci arkadaşım Zeynel İlhan
Aylak-ların Ulu meydan-ların çocuğu
Mehmetler için-Ayşeler için ağhyan.

Halim YAĞCIOĞLU

Yürür gibi düşe kalka,
Uyur gibi rahat
Öğrendin sual sormayı da.

Masal, dedin bir gün,
Kismetin kürt masalından açıldı;
Dağlardan, köprülerden geçildi,
Ve bir gün, bir dere kenarında
Neler geldi, gördün
Kurda inanan kızunun başına.

İşigim, can kızım,
Ümidim, tahammüllüm
Yürekteki sızım,
Top gülüm!
A dedik bir gün,
B kendiliğinden geldi,
Yağmur yağdı damla damla göl oldu,
Saçların kurdeld,
Gözlerinde bilmek arzusu,
Elinde kitap,
Düşün okula giden yola.
Daldan bir Elma atmış Altan,
Bir daha atmış:
Bir kere iki iki,
İki kere iki dört etmiş.

Kara tahtaya ak yazmış,
Düşmanı vatanda ezmiş
Gazi babamız;
Kan köpürmüş denizler,
Ağlıyanlar gülmüş,
Çalmış da hürriyeti hainler,
Memleketi satmış;
İki kere iki bir daha dört etmiş.

Suat TAŞER

UZAK

Nöbetleyim, gözlerim bulutlara takılmış
Okşayarak geçiyorlar Ankara kalesini,
Bakanlıklar, Radyoçevri, siyah şoseler
Ayırıyor son konağı kazanılmış dünyadan.

Bütün sevdiğime yalanlar söylüyorum
İçimdeki güneşten, dilerimde sızdan.
Hayat yaşı mıdır bu? ve ilgisiz pencereden
Günahımız yayılıyor bütün tarlalarına.

Sen, yollarda doğanları umursamayan çocuk!
Şapkasından yağmur sızan, boynuna mendil asan.
Yarat hazin sükutundan buğday sonsuzluğunu
Şu kırmızı damlarda silkinen mevsimlere!

Veda etsen, beyhude! Kına girmiş günlere,
Kararmış bütün camlar, ölüm lambada kalmış.
Bir rüyaya benzer toprak aksinde,
Söylenmemiş bir su, bir nutuk kalmış.

Veda, kayıp şehirlere kanlı avcunla,
Patlayan ihtirasa ve ümitsiz ayağa!
Veda, çirkinliğine gün açırı yaranan,
Galip sese ve nehirde durmadan yananlara.

Lütfi ÖZKÖK

KADER

Kader, boyun köprüsünden geçmededir
Zulmü bir zincir gibi dolmuş parmaklarına,
Bir gece karanlığında kaybetmiş merhameti,
Adalet düşmüş ayaklarına.

Muhayyelenin dar kapılarına sığınmış zaman
Ruh, terketmiş kendini-ölmezliğine.
Müphemiyete yönelmiş adımı insanların,
Mevhum, şükretmiş bilinmezliğine.

Vesvesenin pençelerinde düşünce,
Yorgunluk mesafeler boyu hüür.
Rabbim, sükûnu terkeyle gövdemize
Rabbim, sana bin şükür.

Sevapla-günah, şimdi kolkoladır.
İnsanlığın yükseldiği basamaklarda.
Ömrümüz, almışta şadakasını gider
Bir vedâ şiiri dudaklarında.

Kader, boynun köprüsünden geçmededir
Zulmü bir zincir gibi dolmuş parmaklarına,
Bir gece karanlığında kaybetmiş merhameti,
Adalet düşmüş ayaklarına.

Mahmut KURU

BİR AVUÇ TOPRAK

Tanrı işi cömertcedir,
Tanrıya yakıncıdır;
Dünyada alabildiğine işle,
Kobirde alabildiğine karalık,
Ateşten yana sönmeyen cehennem,
Mulluluktan yana düş içinde düş gören cennet,
Beride gökler dolusu kar
Gökler dolusu yağmur,
Bahçelerde melekler kadar bol kuşlar,
Denizlerde uçuz bucaksız su,
Ufuk dolusu her çeşit sanat,
Baharda çiçek açmış dağlar dolusu,
Ne vermişse Tanrı tanrıcasına vermiş,
Büyük sevgilerle doldurmuş insandaki gönül,
Ruhunda ruh vermiş ama
İnsan, değerini anlayamamış bir türlü.

İnsan işi kit ve dardır,
İnsanlığa yakıncıyacak kadar küçüktedir;
Kapar ağaçların meyvasını ellerinden,
Tarlaların otu, bereketi
Koca bağların üzümünü
Doğurmaz gözünü,
Balıkları dünyasından eder
Kekliği, karacayı ormanından
Kuzuyu canından.

Ne güçlüklerle meydana getirirken yaratan
Bir bombada toprağa karışır bir yığın insan.
Sonunda her şeyi anlatır bir çukur
İnsanın gözünü bir avuç toprak doğurur..

Oğuz Kâzım ATOK

Bay Yusuf Ziya Ortaç
Vasfında

Mehmet DELİGÖNÜL

Bâbiâli'nin 20 yıllık mı, 30 yıllık mı, bilmiyorum, fakat çok eski olduğu müsellem, meşhuur bir muharriri vardır.

Geçenlerde bu zat, sayın doçent Mehmet Kaplan kendisinin: «Şiir daima kafiyeden kanadlar takan bir musikidir.» iddiasını red etti diye, Çınaraltı nâm meshûr ceridesinde açmış ağzını, yummuş gözünü.. Neler söylememiş, neler.. Ben üstâdın bu bâbdaki mehâretlerini âcizâne takdir ederdim ama, ta'bir-i kadim ile, bu kadar da «evc-i bâlá»ya eriştiği ne, doğrusu bilmezdim. O sık sık Çınaraltı'nın «vezinli kafiyeli şairlerine.» eski beyit ve mısralarla nasihatlarında bulunur, ne bileyim, meselâ: «Sirkat-i şîr edene kat'-i zeban lâzımdır» veya «Edib olur kişi sermaye-i hayâsı kadar» gibi büyük büyük lâflar ederdi. Ben de şimdi daha söze başlamadan bu sayın üstâda, son ikinci mısra» bir defa da kendi kendine tek rar etmesini hatırlatacağım.

Hani ben düşündüm taşındım da, büyük üstâdı bu kafiye meselesinde haksız da çıkaramadım: Şayet şiir, onun dediği gibi, hakikaten kafiyeden kanatlar takmasaydı, elbet bugün üstâdımızın, uğruna ömürler harcadığı şiirlerinden (!) de, hiç olmazsa bir kaç mısra»ık olsun kalmaz mıydı?

Ne diyeyim Allah bizim neslin şiirini böyle katınlı kafiyelerden korusun!

Bu Yusuf Ziyada, ortağı ve bacanağı Orhan Seyfi de doğrusu işini bilir kişilerdir, Bâbiâli piyasasını da gününe göre geçer akçe ne ise hemen dört elle ona sarılırlar ve bu helâl ticaretin getirdiği meblağla gül gibi geçinir giderler. Meselâ bir zaman memlekette muhâlefetin karaborsada olduğunu sezen bu iki ortak, Akbaba,da ateşli birer muhalif kesildiler. Yani bizim üstâd, şair kılığında şair olduğu gibi, muhalif kılığında da muhalif oluverdi. Ama hükümetin her şeyine karşı mutlak mânâda bir muhâlefetti bu. Hattâ resmî şair Behçet Kemale bile.. Aman o ne güzel seydi. Bakın nasıl da hatırımda kalmış: «Şu Behçet bile şair olduktan sonra - Florinalı Nâzım elbette kirâl olur.» Beyit hoşuma bitmekle beraber o zaman Florinalı hesabına bir hayli de üzölmüş-tüm. Fakat tabii aradan bir hayli zaman geçti. Behçet Kemal büyüdü; Milletvekili oldu; sonra şair oldu. Şimdi de bizim üstâd Yusuf Ziya'nın mecmuasında rengârenk sahifeler boyunca, o şaheser şiirlerini neşrediyor.

Üstâdın sen senelere kadar en büyük endişesi milletvekili olmaktı. Bunun için yıllarca duâlarını etmedi, destanlar, kasidelerini yazmadı. Bunlardan bakın neler de harımda kalmış:

Mebuslar der ki bana Miskin ÇİMDİK karımın aç
Sen mebus olamazsın Sirtin harkaya muhtaç
Sırsın biından yana Ağzını poyraza aç
Sen mebus olamazsın Sen mebus olamazsın

YALNIZLIĞA SONNET

— Sayın Vedat Nedim Tör'e —

Güneşin akşam küzünle battığı
Karşındaki karlı dağlar yalnız,
Düşen yaprak, esen rüzgâr yalnız..
İnsanda ölümlün yalnızlığı!..

Yalnız düşünceler paramparça,
Yalnız hatıralar kırık dökele,
Yalnızlık zor, yalnızlık büyük!
İnsanın yalnızlığı bambaşka!..

Dünyada yalnız olmayan ne var?
Yer altında ölümler, gökte yıldız,
Denizlerde yelkenliler yalnız..

Ve insan yalnız; Tanrılar kadar!
Üzerinde ümitle yaşadığımız
Dünyaya sığınıyor yalnızlığımız.

Ümit Y. Oğuzcan

Yine bu iki ortak bundan takriben on-oniki sene kadar önce «Ayda» adlı bir mecmua çıkarırlardı. Bu mecmua kolleksiyonlarını karıştırırsanız nelerle karşılaşacağınızı tahmin edersiniz? Bakın size ben söyleyeyim: Hemen her sayıda Nâzım Hikmet'in bir şiiri, Sabahattin Âli'nin bir hikâyesi ile.. Tuhaf değil mi, ben hakikaten Sabahattin Âli'yi ilk defa bu mecmuadan tanıdım.

Yine Nâzım Hikmet'in bir çok şiirini de ilk defa bu mecmuada okudum. Meselâ daha mecmuanın ilk sayısında Nâzım'ın Peyvâmi Safa için yazdığı «Bir Provokâtör üzerinde Hiciv Denemeleri»ni, bugün aşırı bir ideoloji propagandası yaptığı resmen sâbit olduğu için hükûmete toplattırılan «Şeyh Bedrettin Destanı»ndan bir çok fragmanları, yine ilk defa orada gördüm. Ama bugün görüyorsunuz, bay Ortaç, sırf Nâzım Hikmet'in kullandığı vezni kullanıyorlar diye, bütün bir nesli komünistlikle itham edecek kadar ileri gidiyor.

Gönül isterdi ki, bay Yusuf Ziya'nın bugünkü sadık okuyucuları, onu, şimdiye kadar yaptığı bütün neşriyatıyla-yakından-tanısınlar ve bugünkü milliyetçi Yusuf Ziyâ'nın notunu ona göre versinler..

Bay Ortaç, Dr. Mehmet Kaplan'a verdiği - sözüm ona - cevapta: «Ben bir serbest yazarım, istediğimi söylemek hakkımdır. Beğenen okur, beğenmeyen okumaz. Ama üniversite kürsüsüne tirmanan bu kaplan (Aynen almak mecburiyetinde kaldığım için sayın M. Kaplan'dan özür dilerim.) serbest değildir. Ağzına geleni söyleyemez» buyururlar. Evet, şüphesiz, istediğininizi düşünmeden yazmakta, piyasa neye teşne ise onu çizirtmekle serbestsiniz aziz üstâd! Fakat dün N. Hikmet'in şiirlerini mecmuanızda neşredip, S. Âli'yi bu memleketle empoze edip te, bugün de, en basit bir mantık ve muhakeme endişesinden mahrum bir ifade ile, büyük bir gençlik zümresini, hem de en kötü bir şekilde lekeleyemezsiniz.

(Devamı 15 inci sayıfada)

44 LÜ OSMAN OĞLU OSMAN
Çık şöyle sıradan ortaya
Çık, kırkdörtlü Osman oğlu Osman
Türkiye'nin bir köyünden gelmişsin
Dudağında hürriyet pembeliği

Omzunda arslanlık yiğitliği var
Hey, Osman oğlu Osman
Çık, şöyle dağlara doğru yasan
Çocukların yuskalarını yemistir
Karın, ökiizlerine «haydi» demistir
Tütmüştür hür göklerde
Beyaz damın üstündeki bacan;
Yaslan Osman oğlu Osman,
Kalksın göç eylesin gözbebeklerin
Tahim zamanından
Bahtiyar köyüne...
O köy, bu talim yeri
Ve seni besleyip büyüten Türkiye
Senin varlığını mayalamış
Senin omuzlarında yükselecektir;
Eksiltme dudağından
Türkülük manilerini
Gönlüne bir söyleyin yüzün
Bereket türkülerini;
Hepsi de gayretlerin
Hepsi de bahtiyarlıkların
Yalnız bu büyük Vatan,
Kırkdörtlü Osman oğlu Osman,
İbrahim Zeki BURDURLU

DÜĞÜN

Ata bindi ya nasip demedi,
Güveyin koynuna kız girmedi.
Ak düşünce mavi kuşlar,
Aşk aşk diye öyüşürler,

Alli getirin,
Dahli basma,
İki dirhem bir çekirdek yosma,
Arif Hikmet PAR

SARISIN

Yaprak yaprak dökülecek mevsimler
Ve sen yaprak yaprak açılacaksın
Soyunup gömleğinden hatıraların..

Dar gelmeyecek bize bu İstanbul
Bu vapur bir garip geçmeyecek
Ve sen böyle bir garip bakmıyacaksın
Ah... bakmıyacaksın sarışın...
Artık terkececeğiz havasını
Bu sıkıntılı

Bu Boğaz'a karşı duran Fakültenin..

Ve bir gün
Evimiz olacak
Sen olacaksın,
Ben olacağım
Çocuklarımız olacak
Kimbilir?
Onlar da bizim gibi
Belki onlar da sarışın...

Abdullah Rıza ERGÜVEN

TAVUK LAR

Hüseyin Avni öksürdü, Başını yavaşça yorganından çıkarıp perdeyi araladı. Bir gözünü kırparak dışarıya baktı. Etraf bembeyazdı. Karşı damın saçağından kol gibi buz parçaları sarıyordu. Bir ışık sesiyle yorganı başına çekti. Yataktan dışarı çıkmak, giyinmek, sobayı yakmak ona tahammül edilmez bir işkence gibi geliyordu. Bir müddet, sıcak dünyası içinde, yeni başlayan gününü nasıl geçireceğini düşündü. Bu düşünce kısa sürdü. Hayatı okadar yeknasak ve hareket-siz geçiyordu ki, yepyeni bir değişiklik imkânsız gibi birşeydi. Hergünkü gibi dik yokuşu çıkarık kahveye geçecek, tavla, pastura oynayacak, çene çalacak ve gün böylece geçecekti. «Sobayı yakma!» diye söylen-di. Yatağından çıktı. Yorgan üstündeki eski paltosunu sırtına aldı. Kar-yola altına istif edilen odunlardan üç dört tane sobaya yerleştirdi. Bir kaç tane de çıra attı. Ateşledi. Ve yatağa girdi. Beş dakika sonra oda dumanla dolmuştu. Bir küfür savurdu. Tekrar kalkarak kapıyı pence-reyi açtı. Duman kapıdan çıkıp giderken soğuk hava, küçük pencereden, içeriye giriyordu. Hüseyin Avni'nin olup bitenlere canı sıkıldı. Sura-tını oğusturdu. Başını kaşdı. Yorganına sımsıkı sarınarak yatağa oturdu. Çıplak ayaklar üşüyordu. Yüzünde yaşamaktan bıkmış bir insa-nın yorgun ifadesi vardı. Yataktan kalktığına, sobayı ateşlediğine piş-man olmuştu. Görülecek hiçbir işi yoktu. Kimseye de söz vermemişti. Ne diye rahat yataktan çıkmıştı sanki... Bu duman, bu soğuk, allah to-punun birden belasını versin. Bereket kısa sürmüştü. Rüzgâr değişti. Sobanın odunu tazelendi. Hüseyin Avni pantolonunu giyerek pencere dibine oturdu.

Her gün, hep aynı dekorla karşı karşıyaydı. Üstü toprak ve tene-keyle örtülü damların ötesinden renksiz gök yüzüne, upuzun, çıplak ka-vaklar yükseliyordu. Yan taraftaki damın üstünde iki kadın yaba ile kar aktarıyorlardı. Daha ötesinde Lo çekiliyordu. Aynı evin ikinci ka-ta çıkan merdiveninde-küçük bir çocuk kediyi oynuyordu. Kediyi kuy-ruğundan yakalayıp kaldırıncı, canı yanan hayvan kıvrak bir hareketle kurtularak kaçtı, gitti. Pencerenin önünden katırlarıyla iki oduncu geçti. Dağa, oduna gidiyorlardı. «Bu havada böyle bir işi nasıl beceri-yorlar?» diye Hüseyin Avni düşündü. Evet, nasıl beceriyorlardı? Kış gü-nü, kar buz demeden katıra atlayıp yallah dağa, Koly işe benzemi-yordu. Hem dağda kimse bulunmazdı ki; kurtulan, ayıdan başka. Mey-sim, hayvanların çiftleşme mevsimiydi üstelik. Ah, şu insanlar... Hep-si bir yol tutmuş, gidiyor. Ama bu havada dağda odun kesmek, son-ra satmak için sokak sokak dolaşmak, doğrusu güc bir işti bu. Hüseyin Avni, dumanlı da olsa ufak tefek bir odada bulunduğuna şükretti. O-duncular kayboldu. Bal-ta-çı diye bir ses soğuk havada dondu kaldı. Bir müddet sonra damların üstünde çalışanlar görünmez oldu. Kimsecikler kalmamıştı ortada. Fakat yine de insanı oyalayacak şeyler vardı. Kar-şı bahçenip ağaçlarına konan serçeler... Ne güzeldi onlar. Tombul tom-bul. Küçük gagalarını dallara sürüyor, sonra da tüğleri arasında do-laştırıyorlardı. Korkuyorlardı da bir taraftan. İşte, bir saksığan si-yah beyaz renkli, uzun kuyruğu ile süzülüp, karın biraz eridiği gübre-liğe kondu. Tavukların yanına. Ne güzel kuyruğu vardı saksığanın. Hafif kalkık kuyruğun hareketi ne hoştu. Alsana beş tane de alakarga. Onlar da gübreliğe indiler. Ne erkeğe yürüyüşleri vardı kargaların. Dünya bizimdir, der gibi. Göğüslerini şişirerek ağır ağır yürüyorlar. Hüseyin Avni, bu kargalardan herbirinin kendinden yaşlı olabileceği ihtimali üzerinde durdu. Öyle ya bir kargâi iki yüz yıl yaşıyordu. «Huh, dedi Hüseyin Avni. Bir karga iki yüz yıl yaşasın da, insan altmış yıl...» Saksığanın yanında alakargaları, kargaların yanında tvukları çir-kin buldu. Onların tek bacak üstünde uyuklamaları, üşenerekten gübreliğ-i gagalamaları, yalancı pehlivanlar gibi ortada dolaşmaları hoşuna git-

miyordu. Miskin, tembel bir hayvan olan şu tavuklarda «laf aramızda ama» Hüseyin Avni, galiba, kendinden birşeyler buluyordu. Belki de bunun için sevmiyordu onları. Nerede bir tavuk görse «Ne aptal şey-dir şu tavuk milleti» demekten kendini alamazdı. Şimdi de nereye bak-sa tavuklarla karşılaşılıyordu. Kırçıl, siyahlı, beyazlı çeşitli renklerle her tarafa onlar vardı. Nerede, nasıl yaşıyor bu tavuklar. Kim bes-liyordu bu aptal hayvanları?. Ne demek kim besliyordu. Kendi kendi-lerine yaşıyorlardı. Gübrelikte hayır severin biri sofraya mı kurmuştu. Hayvan hayvana yardım ediyor, birşeyler bulup gursaklarını dolduru-yorlardı. Şu karşıkı evin kümesinden nekadardaki çok tavuk çıkıyordu. Üç sıçrayışta gübrenin üstüne dört tane kondu. Dokuz tavuk, beş ala-karga ve saksığan. Bir horoz beyaz bir tavuğa bindi. Saksığan uçtu. Üç güzel kuş... Gübreye bir sürü serçe hücum etti. Su gübre yok mu, ziyafet sofrası gibi birşeydi. Nasibini alan çekip gidiyordu. Bir ses tavukları çağırdı. Bir avuç arpa hepsini bir araya toplama kâfi gel-mişti. Kapı açıldı, evin çocuğu elinde bir sepet yumurtayla dışarı çıktı. «Bir avuç arpa, bir sepet yumurta... Kârlı bir iş doğrusu» diye düş-ündü Hüseyin Avni «Hem şu aptal tavukları idare etmek te pek güc olmasa gerek.» Bir tavuk boğaz tokluğuna üçyüz yumurta çıkarabilir-di. Elli tavuk onbeşbin... Vay anam vay. Demek boşuna beslenmiyor-du tavuklar. Hüseyin Avni, bugüne kadar tavuklara içerlemekte ken-dini haksız buldu. Onun miskintembel dediği hayvan tükenmez bir ha-zine gibiydi. Hem buhazineden faydalananlar ne kadar çoktu. Allah ta-vukları yaratırken insanları düşünmüş olsa gerek. Bir insan, iki paralık arpa karşılık, imkân yok bu kadar iş çıkarmazdı. Tavuk dediğin şey, beynsizdi beynsiz. Hüseyin Avni onların beynsiz olduklarına, kendi kadar derin düşünemediklerine sevindi. Bir bakıma da üzüldü. Bahçenin içinde dolanan, gübrelikte uyuklayan, arpa taneiciklerini atıştıran tavuk-ları bir başka türlü görmeye başladı. Bir cana yakın buldu onları... San-ki karmakarışık bir bilmece çözmüştü. Bir hayat bilmececi. Karanlık bir odaya küçüçük bir delik açılmış, çeliktan bir tel gibi ince uzun, kuv-vetli bir ışık düşmüştü içeriye.

Bir cigara daha yaktı. Nefesini cama verdi. Cam buğulandı. Buğ-u yu paltosunun yenileyle sildi. Şimdi dışarıya nekadardaki mükemmel gör-üyordu. Güneşe çıkmıştı. Eşek aldatan cinsinden bir güneş. Hüseyin Avni camın ötesini de odası kadar sıcak hissetti. İnsan ceketle de geze-bilirdi böyle havada. Güneş bukadardaki parlak olduktan sonra, Henüz mektep çağına gelmemiş iki kız çocuğu, karşı evin merdivenine otur-dular. Saçları darmadağınkti. Siyah, atkılı papuçları, yünden, kısa ço-raapları vardı. Hüseyin Avni ile övgöze gelince utandılar. Birbirlerine baktılar. Sonra da başlarını eğdiler. Gözler tekrar karşılaşınca kaçıp gittiler. Sağa doğru dikine uzanan yolun ucunda siyah pelerini bir a-dam belirdi. «Posta» diye söylendi Hüseyin Avni heyecanlandı. Yirmi güdenberi başışardan birim ektup bekliyordu. Kuru ri, büğrü müvezzi kapıya dayanmıştı. Bir çocuk sevinciyle kalktı. Mektubu aldı. Pencere dibine oturarak bir yudumda, su içer gibi okudu. Yüzündeki hatlar değişti. İçinden çıkılmaz bir hal aldı. Arkadaşı yazı-sını şöyle bitiriyordu: «Allah bir kapıyı kaparsa, diğer bir kapıyı a-çar.» Kâğıdı buruşturarak sobanın altına fırlattı. Tuhaş şey... Çok ü-zülmesi lazım gelirken, duyduğu sıkıntı kısa sürdü. Öyleki beş on da-kika sonra mektubu bile unuttu. Pencereye biraz daha yaklaştı.

Gübrelikteki tavukların sayısı çoğalmıştı. Komşu bahçelerden ge-len misafir tavuklar, pek te küçük olan ziyafet sofrasında bir karışık boş yer bırakmamışlardı. Her taraf tavuklarla doluydu. Kar üstünde dolansalar, bahçelerin sınır tahtalarında oturanlar vardı. Hem de hiç denilecek kadar az yemelerine rağmen tombul tombuldular. Yağlı se-

İş olsun

Barsaklarını döktürmüş yola

Dertlinin biri,

Dertlinin biri

Devriliymiş bir sra üzerine bezgin.

Dert vermeyince Allah ne yapsın

Delinin biri,

Bunları dert edinmiş kendine,

Dertlenmiş.

Sabahattin HÜSNÜ

HAYAL ADAMI

Sigaramın dumanları gibi
Hayalimde darmadağınk...
Ben hergün bir başka şey özleyen
Bir başka niyetle sokağa çıkan
Ben hayallerimde bulutlar misali hür
Ben maymunun iştihali
Hayal adamı.

Bazan deniz kokar dibiselerim
İssiz adalardan gelirim kayıgıyla.
Bir siğara körükler efkârını,
Dağ başına çıkarım kuşlar misali
Bazan Don Juan'a imrenirimde
Boynumda kalır bir güzelin rebali.

Ben hayallerinde bulutlar misali hür
Ben maymunun iştihali
Hayal adamı...

Necati E. KÂHYAOĞLU

KÖPRÜ — ÇUKUROVA

Sabahattin HÜSNÜ'ye

Düşünen, çalışan..
Ve gördüm
Köprü altında sürenin sefaletlerimizdi
Gördüm, rukumuzza uzanan
Binlerce açık elleri
Çukurovada sel
Selde insan
Adapazarında sel
Ağaçta insan
Ve ben.
Artık korkmadan
Allaha ısmarladık hayaller diyorum.
Ve koşarak, setleri aşarak
Hakikâtlara dönüyorum.
«Bülbül ne ötersin Çukurovada»
Hatrıyatma bana o mel'un günleri
Döndürmeğe uğraşma beyhude yere..
Artık dünyaya.
İnsanlara vermişim kendimi.
Feridun BUYURMAN

Utanasını bilmeyen adam

A. Daniş BENLİOĞLU

Sekiz yıldır, peşini bırakmayan herifi, tam tramvaydan ineceği sırada, burnunun dibinde görüncü şaşırır. Onu burada görmesi bir tarafa, herif zaten acabin biriydi. Nerede görülsü şaşırılacak birisi. Kıyafeti, ağzı, burnu, bıyıkları hep acayıp acayıp.

Kız, bu acayıplığın pek farkına varmadı da, herifin birdenbire yanında belirivermesine şaşırır. Şaşılacak gibi miydi ya! Bir buçuk aydır, yoktu meydanlarda. Nereden çıkmıştı? Hem nasıl gelebilmişti buralara kadar? Nasıl da kaybetmeden takib edebilmişti?

Kız; «Her halde bir buçuk aydır gene peşimdeydi de, ben farkında değildim» diye düşündü. Öyle düşünürdü tabii, ciddi kızı o. Nereden bilecekti çocuğun bir aydır hapiste olduğunu. Yüz vermesine vermezdi ama, gene ne olsa sevildiğini anlamak, hoşuna giderdi bir bakıma. Hele çocuk, böyle zararsız zararsız sevdiikten sonra.

Çocukta yaman mı yamandı ha! Aşağı mahallede de, yukarıya da bayağı nam salmıştı. Katinanın Melek bile titirdi gerrinden. Ama bu kıza, bu şimdi tramvayda suratına şaşkınşaşkın bakan kıza, başka türlü bir şeyler oluyordu. Eli kolu bağıydı sanki. Ağzını bile açamazdı karşısında. Tanıdıklarından onun bu halini gören olsa, dünyada inanmaz, gözlerini oğusturur oğusturur da, bir daha bakardı. Nasıl inansın? Çinekop Halil dememişler miydi ona? Bir kadını beğendi miydi, tutar götürürverirdi kolundan.

TIYATRODA OLUP BİTENLER

*Sahnelerde cinayetler işlenir,
Kadın yüzünden,
Altın yüzünden,
Cinayetler işlenir sahnelerde*

*Bir kadın sevilir, biri bedbaht olur,
Şehrin içinde, kalabalık yerlerde,
Herkes bir yol tutturmuş kendi kendine,
Birbirini aldatmaya uğraşır..*

*Dışarda hava soğuk;
Tramvayların, yağmurun sesi geliyor.
İçerai sıcak mı sıcak,
Siz keyfinize bakın sevgililer!
Fırsat bu fırsat.*

*Sahnede şehrin kalabalık yerlerinde
Türlü kıyafetlerle insanlar geçiyor
Kimi cömert, kimi, iyi kalpli, hoyrat, dalgın
Çoğu aşk peşinde yorğun arşın
Bir patırdadır gidiyor.*

*Hâlâ tramvayların, yağmurun sesi
Saat 12 yi çeyrek geçiyor
İçerde hava sıcak mı sıcak
Dışarıya benzemiyor.*

Ömer Edip CANSEVER

Ama bu kız! Ama bu sefer işler bir başka türlü olmuştu. Kara sevda dedikleri bu muydu acaba? Sahiden Virjin'in Neclâsı bu yüzden mi kıymıştı tatlı canına! Hak veriyordu Neclâya. Ne de hoş kızı. Neclâ! Çinekop gene aynı evden Sabihayı dost tuttuğu zamanlar, tahtlık konuşurlardı. Ama hiç beraber çıkmazlardı yukarı. Nasıl çıkarlardı? Hiç çikilirdi miydi! Dostunun arkadaşığıydı be! Neclâya konuşurlardı da, dert yanardı Neclâ. Doktor mektebinden bir çocuğa fena tutulmuş. İki sene dir gelirmiş. Ama on para almazmış o çocuktan. Çok severmiş onu. Çocuk biraz gecikse; «Şimdi gelsin, on gecelik atarım namussuzum!» dermiş. Sonra çocuk doktor çıkınca, İzmir taraflarına bir yere gitmiş. Gitmiş gitmiş ama, bizim Neclânın sesini de beraber almış götürmüş sanki. Daha sonra bir akşam postacı gelmiş. Neclâyâ bir mektup bırakıvermişti. İzmîr taraflarından. Ertesi sabah ta buz gibi bulmuşlar kızcağızı yataktaki. Nasıl kıymış canına? Niçin kıymış? Orası bilinmemiş; gitmiş.

Şimdi anlıyordu. Demek, kara sevda dedikleri buydu ha! Vay anasına! Deli olurdu, katil olurdu adam be! Demek Virjin'in Neclâsı bu yüzden kıymıştı tatlı canına! Demek onun için bu kızın karşısında eli kolu bağı duruyordu böyle. Dili tutuluyordu. Halbuki, okumuş adamdı o be! Ortanın yedisinden kovulmuştu. Raconlu lâf etmesini becerirdi becermesine ama; yapamıyordu işte. Görmeden de edemiyordu. Kız da çakmıştı dalgayı ya. Ama ciddi kızı ha! Yüz vermezdi. Suratını asar sert sert geçirdi önünden..

Bu eli kolu bağı duruş, herifin yankesicilik şerefine mi dokundu, yoksa kızın alayından mı korktu, nedir? Gizliden takibe koyuldu. Evini öğrendi. Odasını öğrendi. Tramvayda hep beraber gidip gelirlerdi ama, göstermezdi kendini. Hiç gösterir miydi? Çine kop Halil'di o.

Bu hayat tam iki hafta böyle sürdü. İkinci haftanın sonunda bir gün, gene kızın peşinden giderken, kısmeti çıktı. Bir cüzdan çarptı. Çarpmaz olaydı. Hemen yakalandı. Tramvay kalabalığı kaçmamıştı. Hemen cürmümeşhuttu mahkemeydi derken; Üsküdarın Paşa kapısını boyladı.

Halbuki oğün, kızı evine kadar takib edecek, kızın odasının ışığını yanar görmedikçe; dünyada dönmeyecekti. Nasıl dönerdi? Tutulmuştu dedik a! Eli kırılıydı da; çarpmaz olaydı o cüzdanı. Ama dayanabilir miydi çarpmadan? Dayanamazdı tabii.

Bir kendi bilirdi hapishanede nasıl kendi kendini yediğini. Belki Allah bile bilemezdi. Bilsen bile muhakkak inanamamıştı gözlerine. Nasıl inansın yahu? Kim derdi Çinekop, böyle işleke çırgırına dönecek diye? İki sene evvel kapkaçtan sekiz ay yediği zaman bile bu kadar canına yetmemişti içersi. Bu neydi be!

Paşa kapısından çıkarken, kapıcı ile helâllaş-

mağı bile unuttu. Ama, kapıcı hâlden anlardı. İğadından bilirdi yapmadığını. Hiç eski dost düşman olmuydu?

İlk önce gitti; bir temiz yıkandı hamamda. Sonra, tanımadığı bir berbere girdi de sakalını kazıttı. Saçları yoktu. Onları hapisteyken kesmişlerdi. Saçları kesilmemiş olaydı, ne iyi olurdu. Rüsteme düşer, bir afili kestiriverirdi onları.

Amma da hiyandı! Olmayan bir şey için kafa yorulur muydu hiç? Ayıp değil miydi?

Sakalını kazıttı. Bıyıklarını yağlattı yağlattı da, kıvrıverdi sonra uçlarını şahin pençesi gibi.

Dışarı çıktı. Ulan kabak kafayla dışarı çıkırdı mıydı hiç? Gören ne demezdi! İzihatlar bile çeviriverirdi, asker kaçağı diye. Sonra işin yoksa süründe dur. Halbuki, onun mühim işi vardı bugün.

«Bir şapka almah önce» diye düşündü. Öyle yaptığını zaten. Tuttu bir şapka aldı. Şapkayı öyle hemen geçirivermedi kafasına. Önce afilli bir biçim verdi de öyle kondurdu. Bir baktı aynaya; Güzeldi!

Ama o kız; gene yüz vermiyecekti. Biliyordu. Bildiği halde gene gidiyordu.

Şapkacıdan çıktı. Bir «İkizisiz Aile Gazinosu» ilisti gözüne. Hemen girdi içeri. Karnını doyurdu. Şimdi Paşa kapısındakiler ne yapıyor acaba diye düşündü. Düşünür, düşündü. Hürdü çünkü. Hür olduğunu hatırlayınca bir sevinç bastı içini, bir sevinç bastı. Garsonu çağırdı:

— Ulan! dedi, ben burada rakı içsem kim ne der bana? Kim karşı?

Garson şaşırmıştı:

— İçersin tabii dedi. Kim karşıacak.

— Hürriyet be desene!

Ama rakı içmedi. Fazla parası yoktu. Yemeğin parasını verdi; çıktı dışarı.

Nereye gidecekti şimdi. O kıza gidecekti tabii. Ama akşam beklemesi lâzımdı. Akşam altıda çıkardı o kız isinden. Ne yapmalıydı altıya kadar. Sineciyâ mı gidecekti? Yoo; dünyada sinemaya gitmezdi. Kasvet basardı karanlıkta da. Hapishaneyi hatırlardı sonra. Parka gidecekti. Gitti bir parka. Güneşlendi güneşlendi; kemilerine kadar ısındı. Hoşlandı bayağı. Şu kibarılar akıllı insanlar olmalıydı. Nasıl da biliyorlardı canlarını tadını da; bütün yaz hep yağlanıp yağlanıp kuşlarda yanıyorlardı.

O da niyet etti şimdi. İlk çıkacak kısmetin parasını ayıracaktı bir kenara da, hep kuşlara yanmaya gidecekti yazın.

Bu düşünceyle, kuvvet buldu, ayağa kalkıp sokaklarda keyifli keyifli dolaştı zannedeceklerin ama, öyle yapmadı. Yapamazdı. Acayıp çünkü.

Hayal kurmaya başladı. Sonra gözlerini kapadı. Böyle daha iyi hayal kuruyordu.

Uyandı zaman, güneş, apartmanların arkasına kaçmıştı bile. Hep çocuk arabaları dolmuştu parka. Birisi de tuhaf tuhaf onu seyrediyordu. Bu çocuk çocuğun arasında durulur muydu? Gören ne demezdi sonra. Hem kız altıda çıkacaktı. Kim bilir saat kaç olmuştu be!

Dairenin önüne geldi ama, geç kaldığını da anladı. Binanın kapıları kapalıydı. Pencerelelere baktı; birinci katta bir hademe müdürün odasını süpürürdü. Hem köşedeki saatin kısısı da uzun da altının üstünde duruyor muydu? Hiç bu saate kadar adam kahr mıydı binada? Ama ne olsa kızın evini biliyor-

du. Nasıl olsa görecekti bu akşam. Ama ya göremeden vapura biniverirse! Kahrolurdu be! Koşmaya başladı. Önce biraz düz yolda koştu. Ufak bir yokuş çıktı. Sonra koyverdi yokuş aşağı. Koştuğu sokak dar mıydı? Yoksa saticılar kaplamıştı da ondan mı daralmıştı? Boyuna etrafa çarpıyor, bir araba küfür itiyordu ardından. Aldırmıyordu. Çinekop küfüre aldırmasın! Bu nasıl işti böyle? Bu kadar hızlı koştuğunu da hiç hatırlamıyordu. Hatta Karacaahmetteki takipte bile.

Ama, artık fazla kafa yormanın âlemi var mıydı? Karasevdaydı bu dedik a! Hem artık, tramvay yoluna da çıkmıştı. Böyle aptalca şeyler düşünürse eziliverirdi be! Sonra kim bilirdi onun böyle mühim bir işi olduğunu. Belki bilseler ezmezlerdi ama, söyleyemezdi ki. Utanırdı.

İşkeleyle geldiği zaman, ziller çalmaya başlamıştı. «Dur be!» diye abandı gişeye. Parayı kıyıp, gidip gelme bir mevki bileti aldı. Ama, mevkide oturmadı da, güvertede oturdu. Hiç mevkide oturur muydu? Ya karşısına çıkıverirse okuz? Utanırdı be! Belki utanmazdı ama, ya kız ters bir lâf ediverirse o kadar kişi içinde. İşte o zaman çınar çıkardı. Pek çıkmazdı ya. Demedik mi eli kola bağlanmıştı diye?

Güvertenin havasından mı? Yoksa boş kalan midesinden midir nedir? Gene düşünmeğe başladı.

İlk önce, vapurun batmasını düşündü. Ne yapardı? Hemen çıkardı mevki salonlara; bir bakardı, demin tatlı tatlı konuşan hanımlar, beyler, düşman kesilmiş birbirine, yelek kavgası yapıyorlar. Onlara hiç karışmazdı. Doğru gider, kızı bulurdu. Hem de nasil? On dakika evvel karşısından kendisine tatlı tatlı lâflar eden delikanlı, kızın elindeki yelege kapmak için itişirken bulurdu.

Sağ kolunun kabadığını hissetti. Onların bu kadar kuvvette sıklıklarını hiç hatırlamıyordu. Hattâ «Kibar Gençlik» meyhanesini kırıp geçirdiği gece bile.

Kızı o vaziyette görünce, hiç lâf etmeden oğlanı yakasından tutacaktı. Bir sağ gösterdi miydi, bu ona yeterdi. Belki ayılamazdı bile de boğulur giderdi.

— Boğulsun deyyus! diye homurdandı. Yanındaki ihtiyar kadın, tuhaf tuhaf baktı suratına. Aldırmadı. O hâlâ düşünüyordu

KARA SEVDA

*Aman, çubüğün ayazı ayazmış aman
Tavır alınırız neler yazmış aman
Şaşırtmasını yolcusunu düşünürü
Çubüğün ayazı ayazmış aman.*

*Üç yaşında bir çocuk ölmüş Çubukta
Sokakta, aşıktan, söğükten, anasızlıktan
Üç yaşında çocuk ölmüş tosun gibi
Uzaklaşmış çocuklar arasından.*

*Turp gibi, ne'seli, kanlı canlı
Ne tifo, ne kızıl, ne kuspazalıdan
Bir çukurum içinde kavrılıp kalmış
Çubüğün ayazı ayazmış aman.*

Ah dünya, ah sevda, ah insan..

Adnan BULAK

Sonra yere düşen yeleği alır, kendi eliyle kız-
cağıza sıkı sıkı sarmalar. Belki ağları da o zaman.
Ama, ağladığını belli eder miydi hiç! Çinekop Halil
di o be!

Sahiden de ağlıyordu. Ama, farkında değildi.
Farkında olsa, yanındaki ihtiyar kadının niçin yü-
züne tuhaf tuhaf baktığını anlardı elbet.

Yeleği taktıktan sonra, kızcağızı gene kendi eliyle
le götürür, sandallardan birinde bir yere oturturdu.
Ya sandallarda yer yoksa? Bir tanesini temizleyi
verirdi be!

Burava gelince, birdenbire uyandı. - Uyumuyor
du ya! - İhtiyar kadının kendisine baktığını gördü.
Aldırmadı. Kadın başını çevirdi öte tarafa.

Sandaldakilerden birini temizleyiverirdi ama,
sonra polis, mahkeme, hapis. Daha sonra da celesin
on bes sene, O icderayken de öbürü; o züppe oğlanla
(Hani kızın elinden yeleği kapmak isteyen) barış-
sın. Sonra da baslasın, orada burada fing atıyıcı.

İçerledi. Küfür etmeğe niyetlendi. Edemedi.
Hava bayağı serinlemişti. Vapurun batması pek isi-
ne gelmedi. Adı Çinekoptu ama, donuverirdi sonra
suyun içinde.

Kim bilir diye düşündü. Nasıl da şaşıracaktı.
tramvayda karşısında görünce. Öyle ya. Bir buçuk
aydır gözükmemişti gözüne. Belki unuttu zannetmiş-
ti. O da istemisti unutmak ama; unutamamıştı iste,
Gönüldü bu! Öyle olur olmaz sevlere pabuç bırakır
mıydı hiç. Hem yankeseci olduyca, Pasa kapısında
vattıysa, hayvan olmamıştı ya! Hayvan bile olsa,
hayvanlarda da bu cins duygular yok muydu? On-
lar da sevmeyler miydi acaba? Hem muhabbet kus-
larına baksana canım. Hayvanlığına, hayvan ama,
ezi ayırdı mıydı yasıyamıyor iste. Bir bakıyorsun;
buz gibi olmus tünekten aşağı sabahleyin.

Ama bizimkisi hapisteyken ölememişti. Nasıl
öldrü? Muhabbet kusu değildi ki o. Olsa olsa deve
kusu olurdu. Acayıptı çünkü. Söylemedikmi baş ta-
rafta acayıptı diye?

Kim ayırıyordu acaba muhabbet kuşlarını bir-
birinden? Kim ayıracak insanlar ayırıyordu elbet.

AİLESİZ BİR ARKADAŞLA FAYDALI KONUSMA

Artık sende ne anne sesi
Ne de bir baba sesi var
Böyle sen annesiz ve babasız
Böyle sen mahzun ve kederli
İşler böyle gitmemeli kardeşim
Gel sen de şu dümanı görürver
Bu hâlin canımı sıkar
Sen su kederlere boş ver
Dünya'dır bu yaşadığımız dünya
Doyum bilemezsin sevgisine
Ne kadar pezilirse namussuz
Sevilir daha çok delicesine
Hepimizin vasibidir kardeşim
Bu ölümlü ölümlü dedikleri
Bilmedik bir ilhime gideceğiz
Ya kötüdür, ya iyi
Ama gelmişken dümana kardeşim
Gün görmeli eğlenmeli
Yaşadığımız müddetçe de
Yaşayabiliyoruz, yaşadık demeli.

Celâl KEYYALİ

BAHARA DAİR

Artık cemur rüzgârlarıdır esen.
Mersin kokulu akşamlardan bize bahsedene,
Civıl civıl bir hayatın türkülerini ruha.
Fakire, zengine, cocuğa, kıza,
Ve toprağın ümitli bereketinden.
Bize bahsedene
Artık cemur rüzgârlarıdır esen...
Güzel günlerin musikişidir başlayan artık.
Arzu vükkü dallarda kuşlar ve civiltılar,
Ve göklerin vaitlerle dolu güllümseyiş...
Bizim de günlerimizin musikişidir.
Dudağın meyveler lezzetini keşfettiğim,
Bên orğulu arılar gibi orğul verdiğim,
Günlerin musikişidir artık sevdiğim...

Mehmet Celâl ERTEKİN

Ne de kötü oluyordu şu insanlar bazan. Ne istiyorlar
dı muhabbet kuşlarından. Muhabbetlerini mi kiska-
nıyorlardı yoksa?

Muhabbet kuşu bile olsa ölemezdi. Nasıl öldrü?
Yaşamayı lazımdı. O kızı hırsızlamadan dikizlemesi
lazımdı. Parklarda dolması lazımdı. Cüdan çarp-
ması lazımdı. Yankesicisiz olduktan sonra, bu şeh-
rin tadı tuzu kalır mıydı be! Kalmazdı elbet.

Vapur iskeleyle yanaştı. Vapurdan inip, tram-
vaya bindi. Kızı göremedi. Kızcağız, onu tam in-
ceği vakit gördü. Şaşırdı, korktu, Korkardı elbet.
Nereden bilecekti herifin niyetini. Söyliyecekti ki.
Utanırdı. Hem bir seferinde söyliyecek olmuştuda,
daha ağzını açmadan. Kız: «Utamaz adam!» diye
kesip atmıştı.

Sahiden de utanmazdı. Okadar utanmazdı ki,
ne gibi bir utanmazlık yaptığını bile hatırlayami-
yordu.

Hem o kız, kibar kızdı. Aklı pek öyle hapishane
işlerine falan ermezdi.

Kız, herifin önünden geçti. Ama, ileri gideme-
di. Tam kapının karşısında durdu. Biraz sonra kapı
açılacak, aşağı inecekti.

Herif, kapının büyük camına baktı. Kendini,
kızı, bütün tramvayı bu camın içinde gördü. Hem-
de nasıl? Tramvayı kalabalık bir caddede, yolcuları
bu caddede dolayan insanları, tramvayın öbür pen-
cerelerini vitrinler, kendini de bu caddede yanında
sevdiği kız, dolayıyor gördü.

Tramvay durağına geldi. Durdu. Kız indi. Tram-
vay tekrar kalktı. Caddede, vitrinlerde ahali de
hepsi kayboldu.

Kızın arkasından inememişti. Niçin inememişti?
Bilemiyordu. İnememişti işte!

Son vapura yetmişti. Tekrar köprüye çıktığı za-
man; köprünün, sokakların bu kadar bos olabilece-
ğine bir türlü akıl erdiremedi. Merdivenleri çıktı.
Büyük saatin dibine kadar yürüdü. Baktı saate: U-
zunmu 12 nin, kısası 7 nin üzerindeydi. Yani bu saat,
saat 7 mi demek istiyordu? Yoksa artık saatler de
onunla alaya mı başlamıştı?

Kafasını iki defa sağa sola salladı. Amma da a-
yaz vardı ha! Çeketinin yakasını kaldırdı. Ellerini
cebine soktu. Elektrik direğinin geçince gölgesi önü-
ne düştü. düştü. kocaman oldu. Başı önünde vurü-
yordu. Yeni cami kemerinin altından geçti. Gölgesi
bu sefer geriye doğru uzamaya başladı. Uza-
dı.. Sonra kayboldu. A. Davış BENLİOĞLU

Bir hikâye dergisi

Numan Hüseyin OZDEMİR

Hikâye okumayı severmişiniz bilmem? Hani
öyle eğlenceli konuları işleyen değil de Salim Şen-
gil'in çıkardığı dergideki gibi, tamamen bizim
hayatımızı aktsettirenleri.

Üçüncü sayısına kadar okuyamadığıma, dördün-
cü sayıyı okurken yandım.

Her akşam bu güzel derginin içine topladığı
hikâyelerden bir tane okuyor ve düşüncelerim ara-
sında uykuyu bekliyorum.

Çoktandır yabancılardan çevrilen klâsik denen
şeyleri okuyordum. Kimisini beğendim, kimisinde
yerdim. Asırların asındramayıp, bu günkülere ka-
dar gelen bueserleri yermek, senin ne haddine di-
yenler bulunacak elbet. Sanıyorum ki bunda haklı
değiller. Çünkü bu klâsik denen şeylerin, çeviricile-
rin keyfine bırakılmış hissin verileri çok. Hem
çeviricilerde dilimizi gereği gibi bilmiyorlar. Hep-
sini Nurullah Ataçın çevirdikleri kadar zevkle oku-
yabiliyor muyuz?

Ne de olsa yabancı duyguları olan bu eserleri,
insani duyguları yüceltmesi bakımından okumaya
değer görmek gerek. Fakat her şeyde olduğu gibi
bundada bizim millî vasfımız göz önünde tutularak
bir ayrıma tabi tutulsa.

Kişi oğulları dama kendisini ilgilendiren şey-
lerin ele alınmasını isterler. Hele okuduklarında
kendî benzerlerini görürlerse! Benimde kendi öz du-
yuşumu ifade eden şeyleri okumak istemişim ve bu-
nu bulduka sevinmişim de bundan.

Geçkin hikâyecilerimizin dili ağdalı. Nedense
yeni dil gelişmesini benimsiyorlar. Hem düğü-
nüşlerinde tuhaf. Yabancılara taklit etmekten kurtu-
lamamışlar. Yazdıkları insan üstü, olmayacak şey-
ler. İçlerinde yeni hikâyeciler örnek olanlar yokde-
ğil. Yalnız sanıyorum ki, bu günkü kadar halka
igilememişler, onların dertleriyle dertlenememişler-
dir.

Yeni hikâyecilerimizin bir kusuru şu: Sadece
yoksulluk kötümserlik üzerinde duruyorlar. Hayatı
bu zaviyeden görüyorlar. Biraz daha iyimser olsal-
ar ve yazılarında kahramanlıklarımıza da yer ver-
seler.

Kahramanlıklarımızın işlenmesine bu günkü
kadar hiç bir zaman muhtaç olmadık. Çünkü bu gün-
kü savaş sonu havası, fırtınanın tekrar başlayacağı
sırada, bulutların karışması gibi birşey. Bizi her an
yutmak isteyen bir tehlike var. Buna karşı millî bir-
liği uyanık tutacak, içimizde ki kahramanlık bam
teline basacak şeyler yaratmak gerek.

Yeni hikâyecilerimizi tuttuğu yol çok güzel.
Dönmeleri için hiç bir sebep yok. Yalnız uğurlu
yollarında birazda başka yönlere dönüp bakmalarını
dileyebiliriz. Eskilerin çığniye çığniye bitireme-
dikleri aşk denen sakıza çok sarılmadıklarını gör-
mekle de seviniyoruz.. İleride ticaret ruhumuz
canlanıpta, öncekiler gibi kitapçıların tavsiyelerine
uyarlarsa, o zaman yarım yamalak bir takım kim-
selere hitap etmekten ileri geçemezler.

AYRILIK

Anam'a

Bir derdim var
Dostlardan uzak
Bir derdim var
İnsandan büyük
AYRILIK

Ana derdi
Baba derdi
Kardeş derdi
Yar derdi
Hayallerimi olduğu gibi yedi
AYRILIK

Derdim büyüğü küçüğü olmazmış ama
Benimki büyük
Dostlarım benimki büyük
Kan ve şehve t kolan bir şehrin
İçinde yaşıyorum

Dudaklarım vatanımda kaldı
Öpemiyorum
Gözlerim anamda kaldı
Öpemiyorum
Dostlarım
Göremiyorum.

Paris: Nevzat ÜSTÜN

SIRASI MI?

— Bir dost'a —

Elde avuşt bir sey yok
Mektebe de devam edememişin
Ustelik
Asker olma ihtimali var

Nerden de çıktı karşına
Şu çapkın yüzlü
Şeytan tüylü
Şu bitirim kız.
Senin neyine gerek?..

Dertlerin başından aşkın
Ruhında bir harp hali var
Fakir şairim
Sırasımı şimdi sevdalanmamın
A canım
Sırasımı?

M. Esad TOZKOPARAN

Bu gün süren romanlar, ileride ele alınmayacak
Çünkü bu günün çoğunluğu hep yarım okumus.
Onun için aşk ağı üzerine sırf ticaret ruhiye yazı-
lanlar tutuluyor. Fakat gelecek bu türlü sokak edibi-
yatının mezarını kazacak.

Salim Şengil'in seçilmiş hikâyeler dergisini bu
düşüncelerle okuyorum.

MUCİDİN İCATLARI

(2'nci sayfadın devam)

bir midir? İşleri dolayısıyla acele yürüyecek yolcularda bulunacaktır. Ya, işte bunları ne yapalım?

— Cebine koy.

— Şakayı bırakalım, Meselâ anladığın kadar basit değildir. Onları da, daha süratli riden kaldırımlar yaptırtmak suretile, memnun edeceğim. Bu ikinci tip kaldırımlar da, randevularına vaktinde yetişmek isteyen bayanlarla bayalara, tireni kaçırmak istemeyen yolculara, müdahaleleri olmadan müşterilerinin ölmesiyle gönülleri razı olmayan sayın doktorlara mahsusdur. İyi mi?

— Sabrım tükendi, bitireceksen bitir.

— İhtiyacın tamamen karşılanması için, bir üçüncü tip kaldırıma da luzum var. Bu da, gideceği yere hareket etmeden ulaşıvermek isteyen sabırsız, telaşlı yolculara mahsus olacak. İnsan artık ayaklarını yerden kesmeden, yorulmaksızın, rahat rahat kilometrelerce yol kat edecek. Kaldırım gidecek sen de onunla beraber... Ne buyurur?

— Beni dinle dostum. Sana daha doğru söyleyeyim mi? İlk anlarda doğru, bu işe benim de pek akıllım ermemişti. Şimdi işe icadının pek faydalı bir şey olabileceğine kaniim. Yalnız neticeden emin misin?

— Netice de laf mı yahu!.. Tecrübelerim müsbet ve sarıhtır. Alem şumul bir davayı çözdüğümünden göklere uçuveresim geliyor.

— İcadı diyecek yok. Yalnız bir noktayı düşünmemişsin.

— Hangi noktayı?

— Herkesin bu güne nisbetle yarın daha az ayakkağı eskitmesini. Bilmem bundan kunduracılar pek memnun olurlarmı?

— Doğru söze cankurban. Yalnız bunun ne ehemmiyeti var? Minareyi çalan kılıfını da hazırlar. Bilirsin ki fikirler aklıma yaz ortasında, bardaktan boşanan boralar gibi boşanırlar, şimşekler gibi çakarlar.

— Sen şu şimşeklerini şimdilik bir tarafa bırak.

— Kolay efendim kolay. Bu işte kunduracılar da ekme var. Onlar yürüten kaldırımlar cemiyetinin inşaatçıları olurlar. Olur biter.

Dostumun zekâsına hayret ettim doğrusu.

Lambraski'nin bu kadarla iktifa edeceğini zan etmişim. Zaten, icadı da buraya kadar hakikaten orijinal idi. Fakat onun yaratıcı yaratıcı zekâsı bir an durur mu? O, bunlardan sonra kendisinin yeni yeni icatlar yumurtlayacağını hissetti, aynı saat ve dakika içinde:

— Bu usulü başka şeylere de tatbik edeceğim. Bilirsin ki bu çeşit icatlarla mesele, işe başlamakdadır, Dedi.

— Doğru. Yalnız mucit olan adamın yaratıcı zekâsı olmalıdır.

— Ben de bu yaratıcı zekâ yok mu dersin?

— Hayır, hayır. Onu demek istemedim. Fakat...

— Bu fakat da ne sanki?.. Bak gene yaratıcı muhayyelem hareketi geçti. Eve gideceğimiz zaman, eve doğru biz hareket ederiz değil mi? Ev için bize doğru hareket etmesin?

— Sebepi gayet basit.

— Sence bu sebep nedir?

— Evlerin hareket etmemeleri?

— Bu asırda evlerin hareket etmemesi doğrudur?

— Doğru veya yanlış, evler hareket etmezler...

— Peki sebebini söyler misin?

— Cansızdırlarda ondan.

— Ne olacak sanki. Bundan böyle onları da hareket ettireceğim.

Bir kimse eve gitmek isteyince, oturduğu yerden bir düğmeye basacak, ev de sahibinin bulunduğu yere doğru hareket edecek. Bu iş için de hususi bir plan hazırladım. Pek rahat olacak değil mi?

— Rahat olacak yalnız bunu da bir sisteme bağlamak şart.

— Bu hususa hiç merak etme.

Ben her şeyi kolayca yapar ya kıyırım. Sence geyinmek boş yere vakit kayıp etmek değil midir?

— Evet. Üstelik bir o kadar da üçüncü ve monoton.

— Geyinme işini de bu külfetten kurtaracağım. Sen belki geyinme zahmetinden kurtulayım diye, çıplak gezilse daha iyi olur diyeceksin.

— Haşa.. Teklif etmek şurada dursun, düşünmek dahi istemem. Çıplak gezmek kanunen yasaktır. İşin içinde birde soğuk almak, b. rönşit olmak tehlikeleri de vardır.

Şu halde geyinmek bir zaruret. Bu anda aklımdan ne geçti bilir misin? Otomatik olarak bir elbise nasıl geyinilir. Bir düğmeye basar

nasıl geyinilir. Bir düğmeye basar

basmaz...

— Elbisenin düğmesine mi?

— Hayır otomatik cihazının düğmesine. Düğmeye basınca caketini sırtına, pantolonu da ayağına geymiş olacaksın. Nasıl pek rahat olacak değil mi?

— İyi, hoş. Ya geyinecek kimse elbisesi yoksa?

— Telaşa lüzum yok. Bunun da kolayı var. Gene bir düğmeye basınca, en iyi terziden bir kat elbise gelecektir.

— Bana bak, terzi işini kolayca hal edersen, fiatlar üzerinde de bir kolaylık sağlarsan bravo sana.

— Fiatlar üzerinde bir anlaşmaya varmak işlen değil. Borçlar ise yağın yağmurlar gibidir. Pencerenin önünden seyredilen yağmura doyum olur mu? Bore işi de böyle. Ödemeden sabahdan akşama kadar seyrine bak, başın ağrırmı?

— İcat ve muvaffiyetinden dolayı seni tebrik ederim.

— Beni icatlarımdan değil, kazanacağım milyonlarca liradan dolayı tebrik edersen daha iyi etmiş olursun. Bunları daha şimdiden nasıl sarf edeceğimi düşünüyorum.

Milyonlarca lirayı nasıl harcayacağını düşünen zati muhterem, bir an sustuktan sonra, sesinin tonunu değiştirerek:

— Mevzumuz tam paraya gelmişken, bana bin lira ödünç verir misin? dedi.

— Anlayamadım.. bin lira ödünç mü dedin?

— Öyleya.. Milyonları ancak istikbalde kazanacağım. Bin lira ise şimdi lazım.

— Afedersin, bunca icatları orta ya koyarken para kazanma yolu hiç aklıma gelmedi mi?

— Alay mı ediyorsun? Ben buncagızı düşünemeyecek bir adam mıyım ki?

— Şu halde nasıl para kazanacaksın? Şöyle bakalım?

— Dostum, sabahtan beri, sana bir sürü icatlarımdan bahsettim durdum. Bütün bu ipe sapa gelmez ağız kalabalıklarından bin lira ödünç koparmak için söyledim. Sen el değilsin, gel seninle daha samimi ve ahbabca konuşayım. Benim en hakiki ve belli başlı icadım bu nevi göz boyayıcı icatlarla onu bunu kafese koyup para kaparmaktır dostum, para...

Okuyucularım ızâ

Edebiyat Dünyası'mı altı aylık ömrü içinde, günü gelince, muntazaman okuyucularımıza yetiştirmeye uğraştık..

Ancak bu sayımızdan itibaren dergiyi üç ay tatil etmemiz gerekiyor. Yani 7 inci sayımızı 15 Eylülde çıkarmak mecburiyetindedir. Bütün ilk sebebi, sizlerin de takdir edeceğimiz gibi, yazın bu gibi dergilerin satışlarının hüsbüttün azalmasıdır. Belki geniş bir abone mevcudumuz olsaydı buna hiç ihtiyaç duymayacaktık.

Bizim gayemiz: sadece Edebiyat... Edebiyat'ı okuyucularımıza duyurmak... Onların bu duyularını tatmine savaşımak.. Bunda ne derece muvaffak olduk, bilemeyiz..

15 Eylül'de belki de dergimizi daha güzel, daha zengin, daha canlı bulacaksınız. Sabır sizden, gayret bizden..

Bu arada eski sayılarımızdan temin etmek isteyenler gene (P. K. 445 - Sabahattin Hüsnî) adresine yazarlarsa istekleri derhal yerine getirilecektir. Dergilerin bedelleri pul halinde, zarf içinde gönderilirse bize kolaylık gösterilmiş olur.

Keza, okuyucularımızdan, şair arkadaşlarımızdan yazılar, şiirler göndermeği kesmemelerini rica ediyoruz. Bunlar daha sıkı bir tetkikle geçireceğiz, dergi içinde hakları olan yerli olacaklardır.

Bütün okuyucularımıza güzel tatil günleri dileriz.

İşte Türkiye

Varlık

Kaynak

Meydan

Türke doğru

Dergilerini okuyunuz

ŞAIRİN KEDERİ

Ümit Yaşar Oğuzcan'a

Niçin dertlerimiz o kadar çok kardeşlerimiz?

Yaşamak arzusu dudaklarımızda.

Şair olmak iyidir ama,

Bir başkalkı duyuyor insan.

Zamanın çanından,

Kader çingirayından,

Gizli iç sıkıntılarıyla efkarlarımız

Saatlerce masa başında.

Hep aynı mısraları yazarken...

Ümit bir zerre gibi gözlerimizde

Ecel dev misali karşımızda duruyor.

Ruhlarımız isterken uçup havalanmayı,

Varlığımız temas halinde hakikatle.

Rüyalaşan düşünceler

Yine kederli mısralarımızda.

Keder, keder, şairliğin kederi..

Bambaşka manayla döklülür kalbimize.

Ali Rıza Öksüz

HER ZAMANKİ ŞEY

Bir rüya gördüm bugün.

Hafiften bir rüzgâr esiyordu.

Serin serin.

Kuşlar ötüyor,

Erik, kayısı ağaçları çiçek açmış,

Gök dalğın, düşünüyordu..

Ve hayat beni bir makinede dokuyordu..

Muse'lerinin nüksettiği,

Bir bu, şürden başka;

Her şey bitti gözlerimde.

Rüya değilki bu,

Vurdu vurucusına

Kırdı kıvarcasına

Bir parça bal sürüp ağzıma

İbrahim TEKELİOĞLU

Bay Yusuf Ziya Ortaç Vafında

(Baş tarafı 7 inci sayfadın)

Millet vekili olduğunuz zaman, doğrusu, sevinmiştim: Kendi kendime, her halde artık bu laf tacirliğinden vaz geçer, diyordum. Zira matlup hâsıl olmuştur. Ama aldanmışım. Bu defa da Akbaba başka bir sesle «Çınaraltı»nda ömeğe başladı. Halbuki ne olurdu, yine o eski «Akbaba»yı çıkarsaydınız da, henüz 18 ine basmış hanım kızlarımızla, aynı yaştaki delikanlılarımızın zevklerine hitap etseydiniz. Bugün o eski muhalefete sizin için - lüzüm kalmadı ama, öbür tarz hani hiç te ragbettenden düşmüş değil.. O zaman bay «Çimdik» neler, neler, ne güzel manzûmeler yazmazdı. Durun bakalım, hatırlıyabilecek miyim?.. Neydi o? Evet, bir ada gezintisini gayet şairane (!) tasvir ettikten sonra, hanım kızların çıplak bacaklarla eşeklere bindiklerinden bahseden bir manzûmesini «Çimdik», şöyle bitiriyordu; Ada kühey-lânları benden daha bahtiyar. - Ah olsaydım o mes'ûl eşekler arasında..

Haydi hoşça kalın, aziz Üstat!..

Tavuklar

(Baştarafı 9 uncu sayfada)

miz tavuklar. Belki de bu tavuklar ait oldukları evin en aşağı beş tavuğu olmalıydı kasabada. Üç evden az tavuk mu çıkmıştı ortaya. Satmaya kalksalar tanesi en aşağı yüz kuruş. Yumurtası dört kuruşa güç belâ satılıyor. Halbuki bir tavuk, Ankara da, İstanbul da iki liraydı. Yumurta on kuruş. Kasabada yaşayanların çoğu bunu bilmiyordu. Bilselerdi kazanç için yeni yeni yollar bulabilirdi. Elde vesait mi yoktu mal nakledecek. Kamyonlar vızır vızır işliyordu. Tavuk yüzelliye, yumurta sekize verilse komisyoncuya, dünyanın parası kazanılırdı. «Tuh allah kahretsir dedi, dedi Hüseyin Avni. Nasıl da düşünememişim tavuk işini. Az para mı var onlarda. Ah, benim aptal kafam, zavallı kafam. Sen ne-relerde dolaştın durdun; tam iki yıl.»

Hüseyin Avni efendi, tavuklar yüzünden çok şeyler kazanabileceğini uzun uzun düşündü. Bu işe girişse, hiç zorluk çekmeden hayatını rahat ve huzur içinde geçirebilirdi. Tutacağı iş, gün geçtikçe gelişecekti. Bir dostu vardı ki yedi sene simit satmış, sonra dükkân açmış, daha sonra da müteahhit oluvermişti. Esasen sağlam ticaret hayatına ufaktan, tâbir uygunsuz beş kuruşla başlanmalıydı. Ancak o zaman iş, iş olurdu; para da para. «Acaba civar köylerde bol yumurta bulmak mümkün müdür?» diye söylendi. Cami tekrar sildi. Ve tavuklar üstünde daha ciddi düşünmeğe başladı.

«Evvel emirde bir ardiyem olmalı. Ayağı çevik, akıllı ve namuslu bir de yardımcı. Köylülerle anlaşmalıyım. Pazara gelen bütün yumurtalar, tavuklar ardiyeme konmalı. Temiz bir şekilde yerleştirmeliyim. Bir de hesap defterim olur. İşi sıkı tutarım; ama asıl iş komisyoncu da. Dostlarımın yardımıyla Ankarada, İstanbul da hiylesiz iş gören bir komisyoncu bulurum. Niçin bulunmasın, o da kazanacak. Yumurtalar için sağlam tabutlar, tavuklar için de kafesler yaptırırım. Evvelâ yumurta işini halletmeli. Daha pratik ve sağlam. Bir tutunursam pıyasada, bir kök salarsam, kimse kıpırdatamaz bir daha. Gün gelir, bir piliç makinesi alırım. Makinem olursa günde bin piliç doğurtmak hiçtir hiç. Ben ne olurum ozaman?.. Zengin olurum, zengin! Bir zengin olsam, öyle bir yaşarım ki; hem de hayatın danışkasını yaşarım. Bilmezmiyim ben İstanbul'un keyif sürülecek yerlerini. Oralarda yaşayanlar arasında kimbilir kaç kişi bu gibi işler yüzünden zengin olmuştur. İşini sağlam tutmuştur da ondan. Ben de öyle yapmalıyım işte. Yaparsam eğer, ilk işim deniz nazır, bahçeli bir ev almak olacak. Bekârim, eylenirim. Evlenmesem de olur. Bir kadın bulurum benimle yaşayacak. Kadından çok ne var İstanbul da... Yaşasın tavuklar, çok yaşasın tavuklar!..»

Öylesine rahatlamıştı ki içi, kalktı ve giyindi. Kendisini yeni işine başlamış, ardiyesine gidecek sandı. Sıcak, mis kokulu bir kahvenin hasretini duydu. Dışarı çıkmadan, bir daha, gülümseyerek tavuklara baktı. Tavuk, her taraf tavuklarla doluydu. Yokuşu ağır adımlarla çıkarken: «Bu işi mutlak yapmalıyım, diye söylendi. Hem yapacağım

Hayır, hiçbir şey yapamıyacaktı o. Bana öyle geliyordu ki, Hüseyin Avni efendi tavla başına oturup ilk zarı attıktan sonra herşeyi unutacaktır.

ANKARA/1948 Zeynel İLHAN

LINGUAFON MUSABAKASI

Her biri (95) lira kıymetinde beş komple yabancı dil ders takımı hediye ediyoruz.

1 — LINGSTON Londra civarında bir şatonun adıdır. Bu kelime *Lingua* fonla *Yabancı Diller* broşürümüzde bahsi geçen iki has isimden yapılmıştır.

2 — Her istiyene parasız göndermekte olduğumuz broşürümüzü tetkik ederek LINGSTON kelimesinin hangi has isimlerin parçalarından yapıldığını 30/7/1948 günü akşamına kadar «Lingua fon Enstitüsü, Ankara Cad., 48 - İstanbul» adresine bildiriniz. Müsabakaya iştirak için kupon yoktur. Ancak her şahıs ayrı mektupla cevap vermelidir.

3 — Doğru cevap verenler arasında 31/7/1948 günü noter huzurunda kur'a çekilecek ve kazanan (5) kişiye, diledikleri dilde birer komple *Lingua* fon ders takımı, (20) kişiye de birer *Lingua* fon kitap takımı hediye edilecektir.

4 — Mayıs, Haziran, Temmuz ayları içinde Enstitüden *Lingua* fon alanlara birer kur'a numarası verilir. Kazandıkları takdirde ikinci bir takım istemezlerse, evvelce ödedikleri ücret kendilerine geri verilecektir.

5 — Yabancı dilleri kulaktan ve kolaylıkla öğreten metodumuzu yalnızca tanımak ve hoş, faydalı bir hediye kazanabilmek için vakit geçirmeden broşürümüzü istiyerek müsabakamıza iştirak ediniz.

Lingua fon Enstitüsü Ankara Caddesi 48 - İstanbul

GÖLGELER

PİYES

Abmet M. DRANAS

TEKEL'in

Buzbağ, Kalecik, Narince, Trakya

KALİTE ŞARAPLARI

Yurdun En Nefis Üzümlerinden Yapılmıştır.